

WPLYW RODZINY I INNYCH CZYNNIKÓW NA ROZWÓJ OSOBOWOŚCI MAŁEGO DZIECKA.

Z **pojęciem (rodzina)** można spotkać się w języku potocznym i naukowym.

Potocznie mówi się że rodzina to para małżeńska która wychowuje co najmniej jedno dziecko.

W ujęciu naukowym istnieje wiele definicji : Socjolog J. Szczepański mówi że rodzina to grupa społeczna złożona z osób połączonych stosunkiem małżeńskim i rodzicielskim.

Podsumowując różnorodne poglądy na rodzinę można stwierdzić, iż rodzina jest grupą ludzką, pewnym zbiorem społeczności. Dążąc do wspólnych dla siebie celów stanowi pewną charakterystyczną całość. Każda rodzina ma swoje tradycje, zwyczaje, nawyki, uznaje swe prawa, oraz tworzy niepowtarzalną atmosferę. W początkowej fazie rozwoju dziecka bardzo ważna, bo stanowi pierwsze ogniwo jego rozwoju. W rodzinie zaspokajane są podstawowe potrzeby biologiczne i psychiczne człowieka. Jest wspólnotą miłości i solidarności, jedyną która przekazuje z pokolenia na pokolenie wartości kulturalne, etyczne, społeczne, duchowe i religijne, które owocują potem w świecie dorosłych. Rodzice stanowią dla dziecka pierwszy wzór do naśladowania, a potem dopiero pojawiają się inne wzory zaczerpnięte z grup w których przebywa dziecko najczęściej. Wszyscy psychologowie i pedagodzy podkreślają ważne znaczenie więzi emocjonalnych pomiędzy rodzicami i więzi takich samych wytworzonych pomiędzy nimi a dziećmi. Rodzina wobec dziecka pełni różne funkcje np. biologiczne, ekonomiczne, ale ważną jest funkcja wychowawcza, która wpływa potem na dobre funkcjonowanie dziecka w środowiskach instytucjonalnych takich jak : przedszkole, szkoła, zakład pracy, stworzenie innej rodziny. M. Łobocki przypisuje najważniejszą funkcję wychowaniu. Ta funkcja zawiera takie czynniki jak:

Każda rodzina stanowi swoisty model wychowania. Naukowo udowodniono i uznano 4 style wychowania dziecka stosowane przez rodziców :

*Zaspokajanie potrzeb biologicznych i psychospołecznych.

*Dostarczanie prawidłowych społecznie wzorów zachowania.

*Przekazywanie dzieciom wartości, norm i zasad współżycia w danym społeczeństwie.

*Umożliwienie aktywnego udziału w różnego rodzaju czynnościach i obowiązkach domowych.

*Rozwijaniu i poszerzaniu kontaktów międzyludzkich (pogłębianie więzi emocjonalnej z krewnymi).

*Dbłość o zdrowie dziecka i jego wszechstronny rozwój (rozwijanie zainteresowań i talentów).

STYL DEMOKRATYCZNY : (najbardziej korzystny dla rozwoju dziecka).

Polega na przyjacielskich kontaktach rodziców z dzieckiem, umożliwianiu im podejmowania decyzji wspólnie z rodzicami, uczenie liczenia się ze zdaniem innych osób. Więzy emocjonalna jest pomiędzy nimi silna i polega na zaufaniu, życzliwości i sympatii. Wymagania są dostosowane do możliwości dziecka.

STYL AUTOKRATYCZNY: (niepożądany z pedagogicznego punktu widzenia).

Charakteryzuje się dużym dystansem pomiędzy dzieckiem, a rodzicami. Rodzice nie wnikają w potrzeby dziecka, jedynie narzucają swe nakazy i polecenia. Rodzice uznają tylko swoją rację, a nie uznają sprzeciwu dziecka. Decyzje związane z rodziną wyłącznie sami podejmują.

Występuje tu surowy nadzór, stosowane silne środki represji. Tak wychowane dziecko także podobnie odnosi się do rówieśników, albo jest zastraszone i nie potrafi samo o sobie zdecydować, lub samo zorganizować sobie zabawy, nie potrafi podjąć decyzji. Często z biegiem lat staje się agresywne, bo nie potrafi sobie poradzić w rozwiązywaniu problemów.

STYL LIBERALNY : (Jest tak samo szkodliwy jak styl autokratyczny).

Polega on na pozostawieniu dziecka samemu sobie. Nie ingerowaniu w rozwiązanie jego problemów, tolerowaniu jego aspołecznych zachowań. W przypadkach naruszenia norm społecznych rodzice usprawiedliwiają dziecko przed otoczeniem, jak by nic się nie stało.

Rodzice spełniają zachcianki dziecka, a dziecko staje się egocentrykiem i chce by świat kręcił się tylko wokół niego, a nie zauważa praw innych dzieci. Takie dziecko ma problemy z przystosowaniem się do współżycia w grupie. Dziecko działa najczęściej spontanicznie i nabywa potem trudności w nauce, bo mu brak obowiązkowości, odpowiedzialności, ma trudności z prawidłową samooceną i korektą własnych błędów. Rodzice dbają tylko o zaspokojenie materialnych potrzeb dziecka np. (droga zabawka).

STYL NIEKONSEKWENTNY :

Jest też nieodpowiednim modelem postępowania z dzieckiem. Brak tu konsekwentnych wymagań i następuje często rozbieżny styl wymagań pomiędzy matką, a ojcem względem dziecka.

Rodzice w jednym przypadku za przewinienie karzą, a innym razem to tolerują.

Stosują też często dziecku obietnice, których nie spełniają. Dają też często prezenty, ale na nie ono nie zasłużyło. Takie działanie rodziców uczy interesowności, egoizmu, a często dziecko nie rozumiejąc dlaczego tamtych razem za to otrzymało nagrodę, a teraz karę, wyrabia się też poczucie krzywdy w jego rozumieniu. Dziecko nie mające trwałego oparcia traci zaufanie i rodzice przestają być mu autorytetem.

POSTAWY RODZICIELSKIE WOBEC DZIECI TO :

Postawa jest definiowana przez M. Ziemińską jako utrwalone, nabyte postępowanie intelektualne w połączeniu z uczuciowo-motywacyjnym i działaniowym. Czyli wyuczone, zaakceptowane emocjonalnie postępowanie rodzica wobec dziecka.

Na podstawie obserwowanych zachowań rodziców wobec dzieci wyróżniła 4 typy postaw rodzicielskich: (pozytywne)

- 1). Współdziałanie z dzieckiem.
- 2). Akceptacja jakim jest.
- 3). Uznawanie jego praw.
- 4). Rozumna swoboda.

(negatywne):

- 1). Nadmiernie chroniąca.
- 2). Nadmiernie wymagająca.
- 3). Odrzucająca.
- 4). Unikająca.

Więzi uczuciowe w rodzinie, serdeczność, tolerancja, obiektywność, wyrozumiałość dla innych mają duży wpływ na późniejsze postępowanie dziecka w jego życiu.

LITERATURA :

- 1). Cudak. H. "Znaczenie rodziny w rozwoju i wychowaniu małego dziecka", Warszawa 1999 r.
- 2). Łobocki. M. "Teorie wychowania w zarysie", Kraków 2004 r.
- 3). Ziemińska. M. "Postawy rodzicielskie i ich wpływ na osobowość dziecka". Warszawa 1980 r.

opracowanie do wykładu dla rodziców : Teresa Barska.

FUNKCJE PRZEDSZKOLA WOBEC DZIECKA

W najmłodszym wieku rolę przewodnika po otaczającej rzeczywistości odgrywają rodzice. A potem tę rolę także spełniają i rozszerzają swe działania różne instytucje. Każda instytucja ma swój zakres pracy i cele do zrealizowania. Znany socjolog J. Szczepański wyróżnia instytucje wychowawcze i kulturalne. Przedszkole stanowi po rodzicach pierwszą instytucję, a ona posiada swe programy do zrealizowania, które zwierają najważniejsze cele do spełnienia wobec dziecka takie jak: Kształtowanie wszechstronnego rozwoju , pomoc rodzicom w spełnieniu opieki nad zdrowiem dziecka i bezpieczeństwem , jak też przygotowanie go do wypełniania zadań szkolnych. Przedszkole jako pierwszy etap edukacji dziecka ma do spełnienia wiele innych zadań . Znany pedagog z Uniwersytetu Wrocławskiego Krystyna Ferenc podkreśla, że najważniejsze funkcje przedszkola wobec dziecka to : OPIEKUŃCZA, WYCHOWAWCZA, WYRÓWNAWCZA I SPOŁECZNA.

Podobnie Danuta Waloszek z Uniwersytetu Pedagogicznego z Krakowa twierdzi, że najważniejsze funkcje przedszkola wobec dziecka to: DIAGNOSTYCZNO- PROGNOSTYCZNO- KSZTAŁTUJĄCA I ZABAWOWA. Obie autorki prezentują podobne poglądy na temat funkcji przedszkola, ale D. Waloszek ujmuje szerzej ten problem i jest on zbieżny ze współczesnymi koncepcjami propagowanymi przez współczesne przedszkola. Zadaniem nauczyciela jest obserwowanie i zbieranie informacji na temat potrzeb indywidualnych każdego dziecka, a potem zaplanowanie odpowiednio z nim pracy dydaktyczno –wychowawczo - opiekuńczej, rozwijanie zainteresowań i zdolności dzieci ,oraz wspieranie w trudnościach rozwojowych. Potem prowadzenie szeroko rozumianej współpracy ze specjalistami i rodzicami dziecka przedszkolnego. Umożliwienie mu szerokich kontaktów z otoczeniem społecznym i środowiskiem przyrodniczym.

Notatka do wykładu dla rodziców.

opracowanie Teresa Barska.

*Literatura : Ferenc .K."Współczesne funkcje przedszkola".(Wychowanie w Przedszkolu nr 4/ 1999r).
Waloszek. D. "Edukacja dzieci w wieku przedszkolnym "Założenia ,treści i organizacja"
Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze.1994 r.*